

Miten ja kenelle valtakunnalliset nuorisojärjestöt legitimoivat toimintansa?

Hanna Laitinen

Abstrakti

Perinteisesti kansalaisten omaehtoiseen toimintaan perustuneen kolmannen sektorin tehtävät ja toimintatavat ovat muutoksessa. Aiempi tutkimus osoittaa, miten palvelutuotanto, kaupallistuminen, ammatillisuus ja muut julkisen ja yksityisen sektorin toimintaperiaatteita yhdistävät hybridit piirteet lisääntyvät järjestöjen toiminnassa. Artikkelissa tarkastellaan, miten nuorisotyön kentällä toimivat valtakunnalliset nuorisojärjestöt legitimoivat olemassaoloaan osana muuttuvaa kolmatta sektoria. Laadullisen tarkastelun kohteena ovat järjestöjen legitimaatioargumentit sekä legitimaatioyleisöt, joille argumentit osoitetaan. Tärkeimpiä nuorisojärjestöjen legitimaatioyleisöjä ovat rahoittajat ja jäsenet. Järjestöjen käyttämien legitimaatioargumenttien perustana on nuorisotyön kentän yhteinen käsitys toiminnan moraalista oikeutuksesta, jota järjestöt täydentävät korostamalla erityistä rooliaan nuorten kansalaistoiminnan mahdollistajana, erityisten kohderyhmien saavuttajina tai managerialistisesti tehokkaina toimijoina. Järjestöjen legitimaatioissa yhdistyy sekä julkisen, yksityisen että kolmannen sektorin ominaispiirteitä. Johtopäätöksenä esitetäänkin, että hybridit piirteet ovat muodostuneet merkittäväksi osaksi järjestöjen institutionaalisen toimintaympäristön käsityksiä siitä, millaisia kolmannen sektorin organisaatioiden tulee nykyisin olla.

ASIASANAT: hybridit organisaatiot, kolmas sektori, legitimaatio, managerialismi, nuorisojärjestöt

Johdanto

Kolmannella sektorilla toimivien järjestöjen päätehtävänä on Pohjoismaissa perinteisesti ollut tuoda ihmisiä toimimaan vapaaehtoisesti yhdessä tärkeinä ja kiinnostavina pitämiensä asioiden parissa. Kansalaiset ovat perustaneet kollektiivista toimintaansa varten erilaisia sosiaalisia liikkeitä, kerhoja, paikallisyhdistyksiä, liittoja, säätiöitä, osuuskuntia ja muita vapaamuotoisia tai rekisteröityjä yhteenliittyviä (Siisiäinen & Kankainen

2009, 91). Nämä yleisesti järjestöiksi kutsutut organisaatiot ovat pitäneet tehtävänään välittää jäsentensä intressejä julkiseen ja yksityiseen sektoriin päin, organisoida vapaa-ajan aktiviteetteja, vertaistukea, täydentäviä ja erikoistuneita palveluja ja järjestää muuta jäsenten yhteisiin kiinnostuksen kohteisiin perustuvaa toimintaa (Matthies 2007; Wijkström & Zimmer 2011). Suomessa yleisin ja tämän artikkelin kannalta olennaisin kolmannen sektorin järjestäytymismuoto

on rekisteröitynyt yhdistys (Siisiäinen & Kankainen 2009, 93).

Viimeaikaisten tutkimusten mukaan kolmannen sektorin tehtävät ja toimintatavat ovat muuttumassa. Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin ideaalityypiset piirteet näyttävät sekoittuvan ja tuottavan eri sektoreilta peräisin olevia ominaisuuksia yhdistäviä hybridejä organisaatioita (Billis 2010; Ruuskanen & Kontinen 2015; Saukonen 2013; Smith 2014). Hybrideille kolmannen sektorin organisaatioille tyypillistä on, että jäsenten yhteisen tekemisen ja vaikuttamisen merkitys vähenee. Sen sijaan palkattu henkilökunta tuottaa julkisen sektorin rahoittamia tai yritystoiminnan tapaan myytäviä palveluja, joita kohdistetaan muille kuin jäsenille. Vapaaehtoisuuden ja omaehtoisuuden sijaan toiminnassa korostetaan ammattimaisuutta, tehokkuutta, managerialistisia toimintatapoja ja yrittäjyyden eetosta. (Pyykkönen 2014; Ruuskanen, Selander & Anttila 2013; Wijkström & Zimmer 2011.) Muutokset herättävät kysymyksen siitä, miten nykyiset kolmannen sektorin toimijat perustelevat tehtävänsä ja olemassaolonsa tarpeen. Vieläkö kolmannella sektorilla on omia erityisiä rooleja ja toimintatapoja, vai määrittäykö hybridien järjestöjen olemassaolon oikeutus nykyisin muilta sektoreilta peräisin olevien tavoitteiden ja periaatteiden mukaan?

Tässä artikkelissa tarkastelen legitimaation käsitettä hyväksi käyttäen, miten kolmannella sektorilla toimivat järjestöt perustelevat tehtäviään ja toimintatapojaan. Organisaation legitimeetti kuvastaa sen oikeutusta olla olemassa ja toimia valitsemillaan tavoilla (Suchman 1995, 574). Legitimaation tutkimuksessa tarkastellaan, miten organisaatiot legitimeettiään rakentavat. Samalla legitimaation tutkimus kuvastaa toimintaympäristössä vallitsevia käsityksiä, koska onhan legitimeetti sidoksissa organisaation institutionaaliin ympäristöön heijastamalla siinä vallitsevia

lainmukaisia, normatiivisia ja kulttuurisia käsityksiä oikeutetusta tai ”kunnollisesta” toiminnasta (Scott 2014, 74).

Rajaan tarkasteluni yhdistysmuotoisiin valtakunnallisiin nuorisojärjestöihin Suomessa. Artikkelin pääkysymys on, miten valtakunnalliset nuorisojärjestöt legitimoivat olemassaoloaan ja toimintaansa. Olen hakenut vastausta tutkimalla internet-aineiston ja järjestöjohtajien haastattelujen avulla, millaisia legitimaatioargumentteja järjestöt käyttävät ja kenelle ne argumenttinsa suuntaavat. Tulosten perusteella voidaan tarkastella, millaisia ominaisuuksia nuorisojärjestöt legitimiini järjestötoimintaan liittävät. Tämä tuottaa nuorisotyön kentästä kiinnostuneille lisää tietoa siitä, miten nuorisojärjestöt näkevät oman legitimitin roolinsa kentän toimijoina. Samalla artikkeli tuo uutta ymmärrystä kolmannen sektorin nykytilasta ja hybrideistä organisaatioista käytävään keskusteluun.

Nuorisojärjestöt nuorisotyön kentällä ja osana muuttuvaa kolmatta sektoria

Tässä tutkimuksessa nuorisojärjestöllä tarkoitetaan järjestöä, jonka tarkoituksen määrittelyssä nuorisokeskeisyys on olennaista joko niin, että toimijat ovat itse nuoria tai että toiminta kohdistuu kokonaan tai pääosin nuoriin. Nuoria ovat nuorisolain (1285/2016) mukaisesti kaikki alle 29-vuotiaat, eli nuorisojärjestön kohteena voi olla myös lapsia. Martti Siisiäistä (1988, 14–16) mukailen nuorisojärjestön perustana on nuorten oma tai aikuisten nuoriin kohdistuva intressi. Nuorten omat intressit voivat perustua aatteeseen, statukseen (esimerkiksi opiskelijuuteen), kiinnostukseen tai harrastukseen. Aikuisten intressi nuoria kohtaan on useimmiten kasvatuksellinen: tavoitteena on tukea lasten ja nuorten mielekästä ja kehittävää vapaa-ajan viettoa tai varmistaa, ettei nuori ajaudu ongelmiin.

Ensimmäiset suomalaiset nuorisojärjestöt aloittivat toimintansa 1800–1900-lukujen taitteessa samaan aikaan, kun Suomeen perustettiin muitakin suomalaista kulttuuria vahvistavia tai kansainväliseen aatteelliseen liikkeeseen kuuluvia järjestöjä, esimerkkeinä edelleen toimivat Suomen Nuorisoseurat ry ja Suomen Partiolaiset ry. Sotien välillä ja jälkeen syntyi lukuisia poliittisia nuoriso-, varhaisnuoriso- ja opiskelijajärjestöjä, joiden perustaminen oli yleistä aina 1970-luvun lopulle asti (Siisiäinen 1988). Näistä edelleen toimivia esimerkkejä ovat poliittisten puolueiden nuoriso-, opiskelija- ja varhaisnuorisojärjestöt. 1980-luvun puolivälin jälkeen perustetut nuorisojärjestöt liittyvät enää harvemmin osaksi yhteiskunnallista liikettä: useimmat ovat harrastusjärjestöjä, kuten esimerkiksi Nuorten kuoroliitto ry; sosiaali- ja terveystieteiden painottavia järjestöjä, kuten Youth Against Drugs ry sekä muita poliittisiin ideologioihin sitoutumattomia toimijoita, kuten Suomen Nuorisovaltuustojen liitto ry ja Koulutus Elämään -säätiö (Nieminen 2012; SOSTE 2016).

Nuorisojärjestöt voivat toimialansa perusteella olla osa esimerkiksi politiikan, kulttuurin tai sosiaalitoiminnan toimintakenttiä, mutta yhteistä niille on kuuluminen myös nuorisotyön kenttään (Hoikkala & Sell 2007, 10–12; Viitanen 2007). Kentän toimijoita yhdistää käsitys siitä, mistä toiminnassa on kyse, yhteiset säännöt, tietoisuus kentän muista toimijoista ja näiden valta-asetelmista sekä yhteinen tulkintakehikko, jonka kautta toisten toimijoiden tekoja tehdään ymmärrettäviksi (Fligstein & McAdam 2011, 3). Suomessa nuorisotyön kenttää säätelee vastikään uusittu nuorisolaki (1285/2016). Vuoden 2016 loppuun voimassa olleen nuorisolain (72/2006) tarkoituksena oli ”tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja”. Uuden lain tavoitteista käsitteet sosiaalinen vahvistaminen ja aktiivinen kansalaisuus on poistettu, mutta niiden sisällöt ovat mukana tavoiteltaessa kasvun ja itse-

näistymisen lisäksi muun muassa yhteisöllisyyttä, osallisuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja yhteiskunnallista toimintaa (HE 111/2016 2§).

Nuorisotyön kentän toimijoihin kuuluu järjestöjen lisäksi kuntia, seurakuntia, verkostoja sekä erilaisia koulutus-, tutkimus- ja kehittämisorganisaatioita. Nuorisojärjestöjen näkökulmasta valtakunnallisella tasolla tärkein yksittäinen rahoittaja ja toiminnan määrittelijä on Opetus- ja kulttuuriministeriö eli OKM. Merkittävä kentän toimija on myös Suomen nuorisoyhteistyö Allianssi ry, jonka jäseniä suurin osa valtakunnallisista nuorisojärjestöistä on. Suhteet kentän toimijoiden välillä ovat moninaisia, ja niinpä monet järjestöistä toimivat nuorisopoliittisina vaikuttajina ministeriöön päin joko Allianssin kautta tai itsenäisinä jäseninä ministeriön nimittämissä toimielimissä sekä osallistumalla lakien ja ohjelmien valmisteluun ja arviointiin, esimerkiksi uuden nuorisolain valmisteluun.

Nuorisojärjestöjen rahoittajien roolit täydentävät toisiaan. OKM:n jakaman yleisavustuksen tarkoituksena on tukea järjestöjä niiden itse määrittämien tavoitteiden mukaisesti. Ajatuksena on, että yhteiskunnan elävyyden kannalta nuorten kansalaistoiminta on arvo sinänsä, eikä valtio- rahoittaja halua määrittää toiminnan sisällöstä muuta, kuin että se noudattaa nuorisolain yleisiä arvoja. Valtionavustukset myönnetään kuitenkin tulosperustaisesti kiinnittäen huomiota toiminnan laatuun, laajuuteen, taloudellisuuteen, yhteiskunnalliseen merkitykseen ja tarpeeseen. Järjestöjä arvioitaessa otetaan huomioon myös se, miten nuoret osallistuvat järjestön päätöksentekoon. (OKM 2013.) Raha-automaattiyhdistyksen (RAY)¹ nuorisotyöhön jakaman tuen kohteena taas on tietty erityistä tukea tarvitsevien nuorten ryhmä eivät ketkä tahansa nuoret (Mulari 2016). Tämän lisäksi osa valtakunnallisista nuorisojär-

1 Vuoden 2017 alusta lukien Sosiaali- ja terveystieteiden järjestöjen avustuskeskus (STEA).

jestöistä saa julkisia avustuksia muilta ministeriöiltä ja EU:lta sekä yksityistä tukea säätiöiltä, yksityishenkilöiltä ja yritysyhteistyön kautta (Taavetti 2015, 12). On myös tavallista harjoittaa omaa varainhankintaa ja rahoittaa toimintaa jäsen- ja osallistumismaksujen avulla.

Valtakunnalliset nuorisjärjestöt ovat käyneet läpi yleisiä suomalaisen kansalaisyhteiskunnan muutostrendejä, joihin kuuluvat muun muassa jäsenyydessä tapahtuneet muutokset. Vanhojen kansanliikeperustaisten järjestöjen jäsenmäärät ovat laskeneet huippuvuosisista huomattavasti (Siisiäinen 1988, 148; Siisiäinen & Kankainen 2009, 100), ja nykyisin myös nuorisjärjestöissä on tavallista, että suuri osa toiminnasta kohdistetaan muille kuin jäsenille (Laitinen & Taavetti 2016).

Kolmannella sektorilla tapahtuu muutoksia, jotka ovat yhteydessä globaaleihin muutostrendeihin. Uuden julkisjohtamisen (*New Public Management*, NPM) ajatusten mukaan julkista sektoria tulee pienentää, menoja vähentää ja hallinnon toiminnan tehokkuutta lisätä. Tämän myötä kolmannen sektorin toimijoiden odotetaan osallistuvan palvelutuotantoon ja omaksuvan muutenkin markkinaperustaisia, kysyntään perustuvia, tulosvastuullisia ja muita yritysmaailmasta kopioituja toimintatapoja. Palkkatyö, työn ammatillistuminen sekä tehokkuutta, tuloksellisuutta, laadunvalvontaa ja tehokasta johtamista korostavat managerialistiset toimintatavat ovat lisääntyneet. Kaupallistumisen trendi näkyy kielenkäytössä ja ammattilaisten suhtautumisessa jäseniin aiempaa useammin kuluttajina tai asiakkaina. (Pyykkönen 2014, 57–69; Roberts, Jones & Fröhling 2005; Ruuskanen, Selander & Anttila 2013.)

Näitä kehityskulkuja voidaan tarkastella kolmannen sektorin hybridisaation näkökulmasta. Kun järjestöt omaksuvat julkiselle ja yksityiselle sektorille ominaisia toimintatapoja ja periaatteita, kolmannen sektorin alkuperäiset ominaispiirteet heikkenevät

ja hybridit piirteet vahvistuvat. Hybrideille järjestöille tyypillistä on osaavien ammattilaisten eli palkattujen työntekijöiden merkittävä rooli keskeisinä toimijoina ja johtajina. Tällöin jäsenten ja vapaaehtoisten rooliksi jää toimia resurssina, joka voidaan tarvittaessa korvata muilta sektoreilta hankittavien avustusten ja palvelumyynnin turvin. (Billis 2010; Ruuskanen & Kontinen 2015; Smith 2010.) Tämä heittää kysymyksiä kolmannen sektorin tulevaisuudesta ja erityisistä rooleista yhteiskunnassa. Tutkijat kysyvät muun muassa, ovatko kolmannen sektorin organisaatiot kadottamassa toimintansa arvopohjaisen idean ja menettävätkö ne roolinsa demokration edistäjinä, kriitikoina ja edunvalvojina palveluntuotannon korostumisen vuoksi (Eikenberry & Kløver 2004; Matthies 2007).

Legitimaatio kolmannen sektorin tutkimuksessa

Organisaation legitimitteillä tarkoitetaan yleisesti ottaen sen oikeutusta olla olemassa ja toimia valitsemillaan tavoilla. Legitimitteetti perustuu siihen, että toiminnan havaitaan tai uskotaan olevan ”haluttua, kunnollista tai sopivaa jossakin normeista, arvoista, uskomuksista ja määritelmistä koostuvassa sosiaalisesti rakennetussa järjestelmässä” (Suchman 1995, 574). Määritelmän ”haluttavuus” viittaa organisaation kohderyhmilleen tuottamiin pragmaattisiin hyötyihin, ”kunnollisuus” sen moraaliseen oikeutukseen ja ”sopivuus” kulttuuriseen ymmärrettävyyteen. Uuden organisaation pitää ansaita legitimitteetti ollakseen uskottava. Myös vakiintuneiden organisaatioiden on pidettävä huolta legitimitteetistään, jottei se heikkene tai katoa muutosten tai kriisien myötä. Legitimitteetti on edellytys organisaation hengissä pysymiselle ja vahvasti sidoksissa siihen, että organisaatiolla on resursseja toimintaansa. (Meyer & Rowan 1977; Suchman 1995.)

Vaikka legitimitteetti ei määritelmällisesti ole riipuvainen yksittäisistä teoista vaan pysyvämpi

näkemyksistä toimijasta, legitimizeetin saavuttaminen ja säilyttäminen edellyttää organisaatiolta strategista toimintaa (Suchman 1995). Organisaation tulee siis aktiivisesti perustella olemassaoloaan, toimintaansa ja toimintatapojensa oikeutusta tavoin, jotka vastaavat ympäristön käsityksiä legitimiistä organisaatiosta. Legitimaatiopyrkimyksissään organisaatiot heijastavatkin institutionaalisen ympäristönsä sääntöjä, normeja ja odotuksia sekä kulttuurisia ymmärryksiä ja määritelmiä (Scott 2014, 59–74).

Lainsäädäntöön kirjatut säännöt ovat helpoimmin nimettävissä, mutta pelkkä niiden noudattaminen ei riitä legitimizeetin saavuttamiseen tai ylläpitämiseen. Organisaation on myös tehtävä sen rooliin kuuluvia asioita, täytettävä sille asetettuja odotuksia ja toimittava – tai ainakin näytettävä toimivan – kulloinkin voimassa olevien, yleisesti hyväksytyjen vaatimusten mukaisesti. Koska kaikki samalla institutionaalisella kentällä toimivat organisaatiot pyrkivät näyttämään legitimeiltä samojen sääntöjen, odotusten ja määritelmien mukaan, niillä on taipumus yhdenmukaistua. Erytisen herkästi yhdenmukaistuvia ovat sellaiset organisaatiot, joiden on vaikea osoittaa toimintansa tulosta ja jotka ovat riippuvaisia ulkopuolisista resursseista – monet kolmannen sektorin organisaatiot ovat tällaisia. (Meyer & Rowan 1977.)

Organisaatioiden pyrkimyksiä hankkia ja ylläpitää legitimizeettiään on tutkittu tarkastelemalla niiden käyttämiä legitimaatioargumentteja ja jakamalla nämä erilaisiin legitimaatiotyyppeihin. Useimmat jaottelut pohjautuvat Mark Suchmanin (1995) kolmeen legitimaatioulottuvuuteen: pragmaattiseen, moraaliseen ja kognitiiviseen legitimaatioon. Näistä pragmaattinen perustuu organisaation tuottamiin hyötyihin ja etuihin kohderyhmilleen, kuten jäsenilleen, asiakkailleen ja rahoittajilleen. Hyödyt voivat olla välittömiä esimerkiksi jäsenmaksusta saatavia etuja, tai pidempiaikainen usko siihen, että järjestö puo-

lustaa jäsentensä intressejä. Moraalinen legitimizeetti perustuu normatiivisiin arvioihin siitä, että järjestö tekee moraalisesti oikeita asioita (tulokset), oikealla tavalla (toimintatavat), osana oikeita rakenteita tai sopivien johtajien johdolla. Se heijastaa näin pragmaattisesta legitimaatioulottuvuudesta poiketen ympäristön yleisiä käsityksiä siitä, mikä on moraalisesti oikeanlaista toimintaa. Kognitiivinen legitimizeetti liittyy organisaation kaikkein selvimmän osaksi ympäristöään: legitimi organisaatio on sellainen, joka ”kuuluu kuvaan” eli jolle on vaikea keksiä vaihtoehtoja. (Emt. 578–582.)

Suchmanin (1995) jaottelu on rakennettu yleiseksi ja siten kaikenlaisten organisaatioiden tarkasteluun soveltuvaksi. Se on kuitenkin liian karkea kolmannen sektorin legitimaatiopyrkimysten empiiriseen tutkimukseen. Yhdysvalloista lähtöisin olevien kansainvälisten kansalaisjärjestöjen tutkimuksessa Pallas, Gethings ja Harris (2014) jakoivat identifioimansa 11 legitimaatiotyyppiä kolmeen pääulottuvuuteen. Yleisimmin käytössä oli tekninen legitimaatio, jossa vedottiin joko tehokkuuteen eli tulosten saavuttamiseen, asiantuntemukseen, kustannustehokkuuteen, tehtyihin auditointeihin tai lainmukaisuuteen. Toiseksi yleisin oli moraalinen legitimaatio, jossa vedottiin järjestön hyvään tarkoitukseen tai moraalisiin valikoitujen kohderyhmien esitaistelijana (*champions*), vastaamalla tarvitsevan ryhmän tarpeisiin (*guardian angels*) tai yksinkertaisesti ajamalla oikeaa asiaa (*crusaders*). Kolmas, ja harvinaisin, oli demokraattinen legitimaatio, jossa keskeistä oli joidenkin ihmisten edun ajaminen joko tuomalla esiin määriä, korostamalla edustuksellista päätöksentekoa tai painottamalla jäsenten tai muiden ryhmien edustamista. (Emt.)

Viimeaikaisessa tutkimuksessa yksi keskeinen suunta on ottanut mallia van Leeuwenin (2007) legitimaation kielelliseen rakentamiseen kohdistuvasta tutkimuksesta. Siinä tehty jaottelu sisältää

neljä legitimaatioulottuvuutta: autorisaation eli viittaamisen auktoriteetteihin, kuten traditioon tai lakiin; rationalisoinnin eli viittaamisen toiminnan tavoitteisiin; moralisaation eli vetoamisen arvoihin sekä mythopoesisin eli tarinallistamisen (suomennos Lehtonen 2015), jolloin tarinan avulla kuvataan, miten ei-legitimoitu toiminta (paha) saa palkkansa. Suomalaistutkijoiden Vaaran, Tienarin ja Laurilan (2006) käyttämään jaotteluun kuuluu lisäksi normalisointi, jossa legitimaatiota rakennetaan viittaamalla ilmiön yleisyyteen tai tavallisuuteen.

Useimmat organisaatiot perustelevat olemassaoloaan ja toimintaansa yhdistäen legitimaatioargumentteja useammista legitimaatioulottuvuuksista. Erilaiset argumentit voidaan suunnata eri yleisöille, jotka arvioivat legitimizeettiä organisaation sisäisesti tai sen ulkopuolella (Deephouse & Suchman 2011, 54–56; Lister 2003). Legitimaatioyleisöjen tarkastelu tulee lähelle kysymystä siitä, kenelle organisaatio katsoo olevansa vastuussa (*accountable*) toiminnastaan eli keille ja keiden antamien ohjeiden mukaan se raportoi toiminnastaan ja keiden näkemyksiä toiminnasta se katsoo tarpeelliseksi noudattaa (esim. Ebrahim 2003). Organisaation eri viiteryhvät ja niiden väliset valta-asetelmat vaikuttavatkin siihen, millaisia legitimaation ulottuvuuksia legitimizeetin rakentamisessa lopulta painotetaan (Lister 2003).

Legitimaatioyleisöjen tarkastelu muuttuvan kolmannen sektorin ja hybridien organisaatioiden näkökulmasta herättää kysymyksen, kokevatko järjestöt olevansa vastuussa toiminnastaan ensisijaisesti organisaationsa sisäisille ryhmille ja oman sektorinsa muille toimijoille vai suuntaavatko ne legitimaatioargumenttinsa ensisijaisesti oman sektorin ulkopuolelle. Toisin sanoen kyse on siitä, heijastelevatko järjestöjen käyttämät legitimaatioargumentit ensisijaisesti sektorin sisäisiä vai ulkopuolelta tulevia odotuksia. Nuorisojärjestöjen erityisyyden kannalta kiinnostavaa on tarkastella,

miten nuorisotyön kentän ominaisuudet ja nuorisotyön yleiseen legitimaatioon liittyvät tekijät näyttäytyvät järjestöjen legitimaatioissa.

Aineistosta analyysiin

Tämä artikkeli on osa laajempaa väitöskirjatutkimusta, jossa tutkin suomalaisten valtakunnallisten nuorisojärjestöjen tavoitteita, tehtäviä ja suhteita nuoriin. Väitöskirjatutkimuksen aineisto koostuu neljästä osasta: kyselyvastauksista, internetsivujen valikoiduista sisällöistä, toimintakertomuksista ja haastatteluista. Artikkelin pääkysymys on, miten ja kenelle valtakunnalliset nuorisojärjestöt legitimoivat toimintaansa. Aineistona toimivat 17 valtakunnallisen nuorisojärjestön palkattujen johtajien haastattelut, jotka tein maaliskuun 2015 ja huhtikuun 2016 välisenä aikana, sekä samojen järjestöjen internetsivujen kuvaukset järjestön tarkoituksesta. Kaikki järjestöt ovat muodoltaan rekisteröityjä yhdistyksiä (ry). Muut väitöskirjatutkimuksen aineistot toimivat tässä artikkelissa tulkintani taustalla lisäten tulosten uskottavuutta ja luotettavuutta.

Haastateltavien valinnassa pyrkimyksenäni oli tavoittaa mahdollisimman erilaisia näkökulmia valottamaan valtakunnallisissa nuorisojärjestöissä työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä järjestötoiminnasta. Haastateltavien järjestöjen valikoinnissa käytin avuksi vuodenvaiheessa 2014–2015 kaikille valtakunnallisille nuorisojärjestöille lähettämämme kyselyn tuloksia (Laitinen & Taavetti 2016; Taavetti 2015) ja lumipallotekniikkaa, jossa kysyin haastatelluilta järjestöjohtajilta vinkkejä mahdollisimman ”erilaisista” järjestöistä. Niinpä vanhimmat haastattelemani järjestöt on perustettu yli sata vuotta sitten, ja uusimmat ovat aloittaneet toimintansa 2000-luvulla. Viidesssä järjestössä työntekijöitä oli haastatteluhetkellä 1–2, muissa enemmän niin, että suurimmissa työntekijöitä oli useita kymmeniä. Järjestöjen koot vaihtelivat paljon myös jäsenmäärältään ja budje-

tin suuruuden perusteella. Päätehtävän mukaan tarkasteltuna aineisto kattaa kaikki valtakunnallisten nuorisojärjestöjen tyypit: aktivisti- ja intresijärjestöt, vapaa-ajan, sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen sekä uskonnolliset järjestöt (järjestötyyppien tarkemmasta kuvauksesta ks. Laitinen & Taavetti 2016). 17 tutkitusta järjestöstä 14 oli haastatteluhetkellä kattojärjestö Allianssin jäseniä. Järjestöistä 11 sai toimintaansa avustusta OKM:ltä, kolme RAY:ltä ja kolme molemmilta.

Aineiston järjestöt voidaan jakaa neljään tyyppiin niiden rakenteen ja jäsenistön mukaan: henkilöjäsenyyteen perustuvat järjestöt (4 järjestöä), perinteiset liitot (5 järjestöä), kattojärjestöt (4 järjestöä) ja tehtävälähtöiset järjestöt (4 järjestöä). Tyypit eivät ole puhtaita, vaan monissa järjestöissä on tyyppirajat ylittäviä piirteitä. Koska en voi anonymiteetin säilyttämisen vuoksi kuvata järjestöjen yksilöllisiä ominaisuuksia, käytän näitä tyyppisiä kuvastamaan järjestöjen keskeisiä eroja. Tyyppien kuvauksessa antamani esimerkit ovat yleisiä esimerkkejä nuorisojärjestöistä eivätkä siis edusta aineistoani.

Kahdelle ensimmäiselle tyyppille yhteistä on jäsenperustaisuus. Suurin osa niistä on vanhoja järjestöjä, ja perustamisen taustalla on yhtymäkohta johonkin aatteeseen tai liikkeeseen. Henkilöjäsenyyteen perustuvissa järjestöissä jäsenet liittyvät suoraan valtakunnalliseen järjestöön, esimerkiksi Asestakieltyjäliitto ry:hyn. Perinteissä liitoissa taas henkilöjäsenet liittyvät jäseniksi paikallistasolle ja liiton jäseniä ovat paikalliset yhdistykset, aluejärjestöt tai piirit. Kaikki tasot muodostavat valtakunnallisen liiton kanssa yhden nimen, ulkoasun, tavoitteet ja periaatteet jakavan ja enemmän tai vähemmän yhtenäisesti toimivan kokonaisuuden. Esimerkki tällaisesta on Suomen 4H-liitto ry.

Kahdessa jälkimmäisessä tyyppissä valtakunnallisen järjestön suhde henkilöjäseniin on vähäinen. Kattojärjestöissä jäsenistö koostuu itsenäisesti

organisointuneista paikallisista yhteisöistä, joiden nimestä ei useinkaan käy ilmi yhteys yhteistyöjärjestöön. Tällaisia ovat esimerkiksi harrastusyhdistysten valtakunnalliset kattojärjestöt, kuten Nuorisosirkusliitto ry. Kattojärjestön tehtävä ei yleensä ulotu yksittäisen jäsenten toimintaan, vaan se pyrkii edistämään jäsenyhteisöjensä toimintamahdollisuuksia. Tehtävälähtöisissä (*mission-based*) järjestöissä taas toiminta on lähtenyt liikkeelle tarpeesta tarttua johonkin yhteiskunnalliseen ongelmaan järjestön ydintoimijoiden tekemän tilanneanalyysin perusteella, ei suoranaisesti jäsenistä nousevien tarpeiden, ideoiden tai aatteen vuoksi (ks. Brown, Ebrahim & Batliwala 2011). Jäsenyyden vähäisen ja palkattujen ammattilaisten keskeisen merkityksen vuoksi ne ovat piirteiltään hybridejä (Billis 2010). Muodoltaan tehtävälähtöiset järjestöt voivat olla joko kattojärjestöjä tai perustua henkilöjäsenyyteen, mutta järjestön toiminnan tarpeet määrittävät jäsenkunnan ulkopuolelta. Järjestöä johtavat ja työtä tekevät ensisijaisesti ammattilaiset, kuten esimerkiksi laajalti tunnetussa Icehearts ry:ssä. Jos aineistoon olisi valikoitunut säätiöitä, ne olisivat kuuluneet tähän kategoriaan.

Haastattelemiini henkilöt olivat järjestöissä palkattuina toimivia toiminnanjohtajia, pääsihteereitä tai puheenjohtajia, jotka tarkastelevat järjestöä kokonaisuutena ja ovat työkseen vastuussa sen toiminnasta. Yhdessä haastattelussa paikalla oli osapäiväisesti palkatun toiminnanjohtajan lisäksi yksi kokopäiväinen muu työntekijä, joten 17 järjestön haastateltujen henkilöiden määrä oli 18. Haastatelluista yhdeksän oli miehiä ja yhdeksän naisia. Työsuhteen pituus järjestössä vaihteli muutamasta kuukaudesta yli kymmeneen vuoteen. Artikkelin tulosten kannalta on olennaista todeta, että kaikki haastatellut ovat järjestöjen työntekijöitä ja näin työnsä puolesta vastuussa järjestön hengissä pysymisestä, usein myös alaistensa työsuhteiden säilymisestä. On siis todennäköistä, että rahoituksen saamisen kannalta olennaiset ja ammattimaisuutta korostavat legitimaatioargumentit painottuvat

heidän haastatteluissaan enemmän kuin olisivat painottuneet vapaaehtoisten haastatteluissa (ks. Ruuskanen, Selander & Anttila 2013). Myös oma roolini tutkijana ja nuoriso- ja järjestötyön ammattilaisia kouluttavan ammattikorkeakoulun lehtorina on voinut vaikuttaa siihen, mitä haastateltavat ovat katsoneet tarpeelliseksi tuoda esiin. Moni on voinut jättää kaikkein itsestään selvimmiltä tuntuvat asiat sanomatta sen vuoksi, että ovat olettaneet minun muutenkin ne tietävän.

Haastattelujen teon hetkellä mikään järjestöistä ei ollut varsinaisessa kriisissä tai lopettamisuhan alla, vaikkakin muutamassa oli lähiaikoina käyty fuusioneuvotteluja. Toimintaympäristössä kuitenkin tapahtui muutoksia. Ensimmäisiä haastatteluja tehdessä Suomessa oli juuri pidetty eduskuntavaalit ja muodostettiin uutta hallitusta. Tutkimuksen aikana muodostettu Sipilän hallitus teki järjestötukien leikkauksia erityisesti ulkoasiainministeriön toimialalla, mikä koski osaa tutkimuksen kohteena olevista järjestöistä. Lisäksi vuonna 2015 valmisteltiin uutta nuorisolakia ja esillä oli järjestöjen avustuskelpoisuuteen ja avustusten periaatteisiin liittyviä muutoksia: esimerkiksi ”nuoren” määritelmän rajaaminen 0-28:sta 7-29:än ikävuoteen. Esitys alle kouluikäisten lasten poistamisesta lain ja sitä myöten myös avustusten piiristä oli uhka osalle järjestöjä. Myös päätös Veikkauksen, RAY:n ja Fintoton yhdistämisestä tehtiin aineiston hankkimisen aikana. Nämä muutokset herättivät jonkin verran epävarmuutta osassa järjestöjä ja saattoivat vaikuttaa siihen, että rahoittajien kannalta olennaiset toiminnan perustelut painottuivat haastatteluissa.

Teemahaastattelujen aihepiirit koskivat laajasti järjestöjen tehtäviä, toimintatapoja, resursseja, suhdetta nuoriin ja yhteistyökumppaneihin sekä näissä asioissa tapahtuneita muutoksia. Haastatteluaineiston litteroinnin ja uudelleen lukemisen myötä aineistosta alkoi piirtyä esiin kiinnostavia näkökulmia siihen, miten järjestöt kuvaavat ja

perustelevat tehtäviään, toimintatapojaan ja erityisyyttään kolmannen sektorin toimijoina. Analyysini ensimmäisessä vaiheessa etsin aineistosta legitimoivia ilmaisuja eli legitimaatioargumentteja käyttäen avukseni neljää pääkysymystä: Miten järjestöt kuvaavat perustehtäväänsä (internetsivuilla ja haastatteluissa)? Miten järjestöjen työntekijät kuvaavat järjestön olemassaolon ja toiminnan syitä, erityisyyttä ja vahvuuksia? Miten työntekijät perustelevat järjestöissä tehtyjä muutoksia ja valintoja? Kenelle työntekijät katsovat järjestön olevan vastuussa toiminnastaan?

Analysoin aineistoani vaiheittain edeten haastattelujen litteroinnista, aineistoon tutustumisesta ja yksityiskohtaisesta koodauksesta syvempään analyysiin vuorovaikutuksessa teorian ja aikaisemman tutkimuksen kanssa (ks. Ruusuvoori, Nikander & Hyvärinen 2010). Koodasin aineistosta löytämäni yli 500 legitimaatioargumenttia Atlas.ti-ohjelmistoa hyväksi käyttäen 55 eri koodiin. Koodien luomisen ensimmäinen ja pääasiallinen vaihe tapahtui aineistolähtöisesti, mikä näkyy myös koodien nimissä². Sen jälkeen lähdin ryhmittelemään koodeja tutkien mahdollisuuksia soveltaa aiemmassa tutkimuksessa luotuja legitimaatioulottuvuuksia. Vertailu aiempiin tutkimuksiin tuotti lisää kysymyksiä aineistolle ja johti toisessa vaiheessa muutamiin uusiin koodeihin. Vaikka aineistoni legitimaatioargumentit olivat samansuuntaisia aiempien tutkimusten löydösten kanssa, mitkään aiemmat legitimaatioulottuvuudet eivät soveltuneet täysin analyysini perustaksi. Siksi rakensin viisi osittain aiempaan tutkimukseen nojautuvaa legitimaatioulottuvuutta, jotka kuvaan seuraavassa luvussa. Tulososion tekstissä näkyvät haastatteluotteet olen autenttisuuden säilyttämiseksi pitänyt muuttamattomina. H-kirjaimen perässä oleva numero viittaa siihen, kuinka mones haastattelu oli.

2 Legitimaatioargumentteja kuvaavat koodit ja niiden ryhmittely legitimaatioulottuvuuksiksi (taulukko 1).

Tulokset

Tulosluvussa erittelen analyysini tuloksia kuvaamalla ensin järjestöjen legitimaatioyleisöjä. Sen jälkeen analysoin rakentamani viiden legitimaatioulottuvuuden tarkempia sisältöjä ja tarkastelen, millaiset järjestötyypit ja järjestöjen muut ominaisuudet näyttävät olevan yhteydessä niiden käyttöön.

Legitimaatioyleisöjä kolmannelta sektorilta ja sen ulkopuolelta

Kysyttäessä suoraan, kenelle järjestö on vastuussa toiminnastaan, yleisin haastatteluissa annettu vastaus on rahoittajat. Valtionavustuksia koskeva juridinen vastuu koskee tuen käyttöä siihen, mihin se on annettu; moraalinen vastuu koskee sitä, että rahalla saadaan aikaan luvattuja hyviä asioita. Vain kaksi jäsenperustaista järjestöä jättää vastuun rahoittajille kokonaan mainitsematta. Sen sijaan ne korostavat vastuuta jäsenille, mikä tulee muidenkin järjestöjen vastauksissa esiin lähes yhtä vahvasti kuin rahoittajat. Jäsenet – olivat ne sitten henkilöjäseniä, paikallisosastoja, toisia järjestöjä tai muita yhteisöjä – ovatkin yhdistyslain (503/1989) mukaan ne, kenelle työntekijät tai hallitus viime kädessä vastaavat toiminnastaan. Kahdessa tehtävälähtöisessä järjestössä jäsenet eivät näyttäyty lainkaan vastuun kohteena, mutta jäsenistön asema on muissakin järjestöissä horjua, kuten haastatteluote kuvaa:

No tietysti [järjestön nimi], me ollaan vastuussa meidän yhdistyksille, ne ovat meidän omistajia ja jäseniä. Mutta se vastuu, sen konkretisoituminen, se on monimutkaisempi asia. Koska ne ovat yksilöitä, heterogeenista porukkaa, ja sieltä löytyy joka lähtöön. Että se on teoreettinen, mutta kyllä mä sanoisin ihan konkreettisesti, että miten me pärjätään, niin kyllä me ollaan meidän rahoittajille aika tavalla vastuussa. Että toiminta kärsis aika tavalla, jos ei meillä olis rahoittajien luottamusta.
Hio Perinteinen liitto

Haastatteluote kuvaa hyvin hybridien organisaatioiden ristiriitaista tilannetta eri sektorien välisessä todellisuudessa. Kolmannen sektorin organisaation perusominaisuutena on, että organisaation omistajia ovat jäsenet (Billis 2010, 55). Jäsenten rooli järjestöjen ensisijaisina legitimaatioyleisöinä ei kuitenkaan ole itsestään selvä. Päinvastoin julkisilta rahoittajilta saatujen tukien vuoksi toiminnasta ollaan konkreettisesti vastuussa myös kolmannen sektorin ulkopuolelle, julkiselle sektorille.

Vastuu jäsenille ja rahoittajille pitää sisällään selkeän tilivelvollisuuden eli sääntömääräiset tilinpäätökset ja toimintakertomukset sekä rahoittajan vaatimusten mukaiset raportit ja tilitykset, joilla on myös lainsäädännöllinen perusta. Muiden yleisöjen kohdalla vastuu näyttäyty pikemmin luottamuksen ylläpitämisenä kuin konkreettisina raportteina. Vain harvat haastatellut nimeävät muut yleisöt eksplisiittisesti kysyttäessä vastuusta. Sen sijaan ne tulevat näkyviin kuvauksissa siitä, kenelle toimintaa tehdään tai keiden käsitys järjestöstä on olennainen sen tulevaisuuden kannalta.

Yleinen haastatteluissa esiin tuleva näkökulma on, että järjestö on vastuussa toiminnastaan yhteiskunnalle yleisesti: järjestö on olemassa jotain yleishyödyllistä tarkoitusta varten, ja sen legitimitetti on sidoksissa siihen, että se todella tekee jotain yhteiskunnalle hyödyllistä. Tämä on osittain yhteydessä siihen, että kokonaan tai osittain myös muille kuin jäsenilleen toimintansa kohdistavat nuorisjärjestöt kokevat viime kädessä olevansa vastuussa toiminnastaan kaikille niille nuorille, joiden hyväksi ne toimivat. Yhteistyön onnistumisen puolestaan edellyttää luottamusta yhteistyön osapuoliin, mikä tekee järjestöt vastuullisiksi toiminnastaan myös yhteistyökumppaneille, joihin kuuluu sekä julkisen, yksityisen että kolmannen sektorin toimijoita. Muutamat järjestöistä tuovat esiin myös palvelujen käyttäjät ja toimintaan

osallistuvat ihmiset, joille ollaan vastuussa siitä, että palvelu on luvatus kaltaista. Näiden lisäksi aineistosta nousee muutamien järjestöjen kohdalla esiin myös tietty tunne vastuusta järjestön historialle, perustajajäsenille ja aateperustalle, jota uudetkaan sukupolvet eivät voi pettää.

Toiminnan legitimointi oikean tarkoituksen tai tuotetun hyödyn perusteella

Nuorisojärjestöjen käyttämien legitimaatioargumenttien tarkastelussa selvimmän esiin nousevat argumentit, joissa järjestöt perustelevat olemassaoloaan ja toimintaansa yleisesti oikeutettuina pidetyillä arvoperustaisilla tavoitteilla ja toimintatavoilla. Näistä muodostuvan *moraalisen legitimaation* (Suchman 1995; Pallas, Gethings & Harris 2014) piiriin kuuluvien legitimaatioargumenttien perustana on ajatus jokaisesta nuoresta yhdenvertaisesti arvokkaana ihmisenä, jolla on oikeus kasvaa, kehittyä, löytää paikkansa osana yhteiskuntaa ja saada halutessaan tukea näiden tavoitteiden saavuttamiseen. Argumenteissa näkyy yhtäältä ajatus nuorten omien ympäristöjen ja määritelmien kunnioittamisesta sekä nuorten oikeudesta omanlaiseensa vapaaehtoiseen osallisuuteen, toisaalta näkemys aikuisten moraalisesta vastuusta kasvattaa nuoria ja tukea heitä tulemaan elämänsä hallitseviksi ja yhteiskuntakelpoisiksi aktiivisiksi kansalaisiksi. Nämä legitimaatioargumentit ovat pääsääntöisesti osa yleistä nuorisotyön tehtävien määrittelyä ja nuorisotyön eettistä pohdintaa (esim. Rauas 2014, 23–28), ja ne näkyvät myös nuorisolaissa sekä nuorisojärjestöjen ja nuorisotyön avustuksia koskevissa linjauksissa ja ohjeistuksissa. Niiden kautta järjestöt liittävät itsensä osaksi nuorisotyön kenttää, kuten alla oleva haastateltava itsekin toteaa.

Vois puhua sosiaalinen vahvistaminen ja osallisuus ja ihan nää nuorisotyön klassiset tavoitteet on istutettavissa varmaan meille niin kuin monelle muullekin järjestölle.

H6 Perinteinen liitto

Useimmilla jäsenperustaisilla järjestöillä on perustamisen taustalla oma aate tai ideologia, joka näyttäytyy edelleen internetsivujen kuvauksissa järjestön perustarkoituksesta ja sen suhteesta hyvän yhteiskunnan rakentamiseen tai nuorten erityisen arvokasvatuksen periaatteisiin. Haastateluissa järjestöjen työntekijät kuitenkin viittaavat vahvemmin nuorisotyön yleisiin arvotavoitteisiin. Muutamissa haastateluissa kuvataan eksplisiit- tisesti, miten alkuperäinen aate on vahvuuden sijaan nyky-yhteiskunnassa enemmänkin rasite, joka saattaa vaikeuttaa yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa tai aiheuttaa ennakkoluuloisuutta potentiaalisissa osallistujissa.

Järjestöjen erityiset, muita nuorisotyön kentän toimijoita täydentävät tehtävät tulevat haastateluissa esiin moraalisissa legitimaatioargumenteissa, joiden mukaan järjestö saavuttaa toiminnallaan erityisen tarvitsevia kohderyhmiä (ks. Pallas, Gethings & Harris 2014) eli lapsia ja nuoria, jotka eivät muuten tulisi tavoitetuiksi. Erityisesti tehtävälähtöisille järjestöille on tyypillistä korostaa, että ne saavuttavat sellaisia nuoria, jotka eivät ole valmiiksi aktiivisia ja joiden saavuttamiseksi pitää nähdä vaivaa, mikä toimii perusteluna työn erityiselle tarpeelle ja oikeutukselle ja on myös RAY-tuen ehto. Jäsenperustaisista järjestöistä osa korostaa erityisesti yhdenvertaisuutta kuvatessaan, että jäsenkunta koostuu ”kaikenlaisista” nuorista. Osa pyrki edistämään osallistumismahdollisuuksien tasa-arvoa edistämällä tarjontaa sellaisille nuorille, joille muita vaihtoehtoja ei ole tarjolla syrjäisen asumispaikan, valtavirrasta erottautumisen tai taloudellisen huono-osaisuuden vuoksi. Lisäksi osa järjestöistä legitimoit toimintaansa kuvaamalla ”oikeanlaisia” toimintatapojaan (ks. Suchman 1995; Pallas, Gethings & Harris 2014). Usein tämä tarkoittaa, että nuoret ovat määrittämässä toiminnan sisältöä tai että toiminnan perustana on nuorten todellisuus, josta järjestöissä tehdään itsenäisesti ja riippumattomasti omat tulkinnat. Lisäksi tuodaan esiin nuorten osal-

lisuutta toiminnan toteuttamisessa, vaikkakin osa haastateltavista ottaa etäisyyttä käsitteeseen ”nuorten osallisuus” kuvaten sen olevan rahoittajan edellyttämää sanastoa, jolla ei ole varsinaista merkitystä.

Toiminnan moraalista oikeutusta korostavat legitimaatioargumentit näyttäytyvät vahvimmin tehtävälähtöisissä järjestöissä, jotka on alun perin perustettu vastaamaan johonkin nuorten elämässä havaittuun ongelmaan. Ne ovat kuitenkin hyvin yleisiä useimmissa muissakin järjestöissä. Poikkeuksia ovat jäsenyhteisöjään palvelevat kattojärjestöt ja ne jäsenperustaiset järjestöt, joiden päätehtävänä on tuottaa harrastuspalveluja tai muita hyötyjä jäsenille. Nämä järjestöt legitimoivatkin toimintansa usein käytännöllisesti *hyödyllisyyden legitimaation* (vrt. Suchman 1995) kautta, jolloin toiminnan legitimaatio perustuu ensisijaisesti siihen, tuntevatko jäsenet saavansa hyötyä järjestön olemassaolosta vai eivät – jos hyötyä ei ole, järjestöä ei tarvita. Myös muutamat perinteisistä liitoista tuovat muiden legitimaatioulottuvuuksien rinnalla esiin, miten ne tukevat paikallisosastojensa toimintaa erilaisten keskitettyjen palvelujen kautta.

Nuorisotyön tärkeyttä korostavia legitimaatioargumentteja yhdistetään toisinaan myös hyödyn tuottamiseen korostamalla kohteena olevien nuorten, yleistä yhteiskunnan tai julkisen sektorin saamaa hyötyä. Tukemalla lasten ja nuorten kasvua, ehkäisemällä syrjäytymistä ja edistämällä yhteiskunnassa tarvittavien kykyjen ja taitojen kehittymistä järjestö vaikuttaa yhteiskuntaan ja ehkäisee tulevia yhteiskunnallisia ongelmia. Näin järjestö palvelee suoraan julkisen sektorin tarpeita, kuten alla oleva sitaatti kuvaa.

Tämä yhteiskunnallinen tilanne huomioon ottaen tarvitaan edelleenkin tämmöistä ongelmia ennaltaehkäisevää työtä, me tarvitaan juuri näitä arjen taitojen ja elämänhallinnan opetusta, me tarvi-

taan työelämätaitoja, että ne hallituksen huolto-
suhde- ja työllistämistavoitteet toteutuis.

H10 Perinteinen liitto

Toiminnan legitimointi organisaation tai sen toimintatapojen erityispiirteiden kautta

Kolmas legitimaatioulottuvuus kuvaa järjestöjen toiminnan periaatteita, roolia ja toimintatapoja kansalaisten omina järjestöinä etenkin erotuksena julkisesta sektorista. Aineistossa tällaisten *kansalaistoiminnallisten legitimaatioargumenttien* mukaan järjestöjen olemassaolon oikeutus perustuu keskeisesti nuorten mahdollisuuteen vaikuttaa omaa ja muiden nuorten elämää koskeviin asioihin tai olla mukana ajamassa erityisesti nuorten mielestä tärkeitä asioita yhteiskunnassa. Tähän yhdistyy toisinaan myös kuvaus siitä, miten nuoret itse hallitsevat järjestöä demokraattisesti kaikilla tasoilla ja että jäseniä on niin paljon, että järjestöllä on heidän kauttaan painoarvoa (vrt. demokraattinen legitimaatio, Pallas, Gethings & Harris 2014). Tähän legitimaatioulottuvuuteen kuuluu myös argumentteja, joilla järjestöt liittävät itsensä kolmannelle sektorille. Tällaisia ovat organisaation itsenäisyys ja riippumattomuus, vapaaehtoisuuteen perustuvat toimintatavat, yritysyrityksiä rajaavat periaatteet ja yhteydet kansanliikkeisiin historian tai kansainvälisyyden kautta. Vähintään yksi kolmannen sektorin erityispiirrettä kuvaava legitimaatioargumentti esiintyy lähes kaikkien haasteltavien puheessa.

Nuorten omaa kansalaistoimintaa koskevat legitimaatioargumentit ovat yleisimpiä jäsenperustaisissa järjestöissä ja aivan erityisesti niissä, joissa järjestön tehtävät liittyvät kokonaan tai osittain yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Tehtävälähtöisissä ja kattojärjestöissä ne ovat harvinaisempia lukuun ottamatta sellaisia poikkeuksia, joissa nuorten vapaaehtoisuuden edistäminen on alun perin ollut keskeinen tehtävä tai joissa nuorten osallistumista järjestön toimintaan on hiljattain kehitetty erityisissä projekteissa. Myös tehtävä-

lähtöisissä järjestöissä keskustelu nuorten kansalaistoimintaan osallistumisen merkityksestä tunnistetaan, mutta sitä ei pidetä oman toiminnan kannalta merkityksellisenä. Tehtävälähtöisten järjestöjen hybridin luonteen vuoksi onkin luonnollista, ettei järjestön legitimaatiota pyritä perustelemaan nuorten jäsenyyden kautta. Sen sijaan alla olevassa haastatteluoitteessa tehtävälähtöisen järjestön työntekijä osoittaa kansalais-toiminnallisen legitimaation merkityksen vanhanaikaiseksi ja tuo esiin järjestön kykyä toimia erityisen ansiokkaasti nuorten aseman edistäjänä muilla sektoreilla.

Me tällä hetkellä oikeestaan aika paljon pähkittää sitä, että mikä on nuorten asiakaskohtelu enemmän kuin mitä he on kansalaisina tai kuntalaisina, et meitä kiinnostaa se, mitä he ymmärtää, mitä he kertoo siitä asiakkuudesta ja miten he tulee kohdelluksi sit tämmösinä niinkun... tai tavallisina valintaa tekevinä yksilöinä. Ja se on meistä paljon kiinnostavampaa ku tää vanhentunut kansalaisretoriikka, joka ei... joka oikeestaan elävöittää niitä nuoria, jotka on muutenkin poliittisesti sitten, yhteiskunnallisesti suuntautuneita.

H9 Tehtävälähtöinen

Neljäs legitimaatioulottuvuus, *managerialistinen legitimaatio*, näyttäytyy aineistossa yleisesti. Managerialististen legitimaatioargumenttien avulla järjestöstä rakennetaan kuvaa ammattimaisena, kehittämisorientoituneena, hyvin johdettuna ja tuloksia tehokkaasti saavuttavana organisaationa, jolle rahoittajat voivat luottavaisin mielin antaa tukea ja jonka kanssa erilaisten toimijoiden kannattaa tehdä yhteistyötä. Aineistossa esiintyvät argumentit jakautuvat kolmeen päätyyppiin: ammattimaisen toiminnan korostamiseen, tulosten osoittamiseen ja organisaation myönteisen julkikuvan korostamiseen.

Ammattimaisuutta korostavissa argumenteissa toimintatapoja ja tehtyjä muutoksia legitimoii-

daan sillä, että hyvässä organisaatiossa toiminta perustuu osaavien ammattilaisten palkkaamiseen ja työn organisointiin osaamisperusteisesti, harastustoiminnan erottamiseen ammatillisesta työstä, hyvään johtamiseen, kehittämisorientoituihin työtapoihin, laadun parantamiseen sekä tarkkaan harkittuihin ja yksityiskohtaisiin toiminnan malleihin ja kuvauksiin. Tulosten ja vaikutusten mittaamiseen ja sitä kautta tehokkuuden ja tuloksellisuuden osoittamiseen liittyvät tekniset legitimaatioargumentit (Pallas, Gethings & Harris 2014) näyttäytyvät aineistossa kuvauksina mittaristoista ja niiden kehittämisestä sekä tapahtumien, jäsenten ja osallistujien määriä kuvaavina lukuina. Toisinaan lukuihin liittyy vertailuja toisiin järjestöihin. Toisaalta argumenteissa tuodaan esiin myös vaikutusten mittaamisen vaikeuksia nuorisotyössä. Aineistossa on myös useita mainintoja siitä, miten kustannustehokasta järjestötoiminta on verrattuna muihin toimijoihin sen vuoksi, että toimintaa tehdään ammattilaisten lisäksi myös vapaaehtoisvoimin ja suurella omistautuneisuudella.

Organisaation myönteiseen julkikuvaan liittyvät managerialistiset legitimaatioargumentit tuovat esiin järjestön uskottavuutta ja tunnettuutta. Legitimaatioargumenteissa kuvataan järjestön kykyä tehdä yhteistyötä erilaisten yhteistyökumppaneiden kanssa, nimetään muita tunnettuja järjestöjä, valtiollisia toimijoita ja toisinaan myös yrityksiä sekä kerrotaan monien muiden ottavan yhteyttä yhteishankkeiden toivossa. Lisäksi järjestöistä luodaan yleisesti kuvaa julkisia toimijoita tehokkaampina, notkeampina, innovatiivisempina ja laadukkaampinakin toimijoina. Argumenttien piiriin kuuluvat maininnat järjestön uskottavuudesta rahoittajien näkökulmasta ja tunnettuudesta yhteiskunnassa. Aineistosta tulee esiin myös tähän legitimaatiostrategiaan liittyviä riskejä: kriisi tai maineenmenetyks saattaa aiheuttaa mittavaa vahinkoa järjestön uskottavuudelle tai hyväkin toiminta saattaa jäädä havaitsematta, jollei sitä osata tuoda esiin.

Jonkinlaisia managerialistisia legitimaatioargumentteja esiintyy kaikissa haastatteluissa. Selvimmin ne näkyvät tehtävälähtöisissä järjestöissä, suurissa liitoissa sekä uusimmissa järjestöissä, jotka vielä hakevat paikkaansa toimijakentällä. Harvinaisempia ne ovat kattojärjestöissä ja sellaisissa järjestöissä, joissa työntekijöitä on vain yksi tai muutama eli joissa iso osa toiminnasta on vapaaehtoisten tekemää. Toisaalta muutama haastateltava tuo esiin myös avointa kritiikkiä managerialistisen legitimaation piiriin kuuluvia asioita kohtaan. Rahoittajien vaatimuksia tulosten ja vaikutusten osoittamisesta kuvataan ”mittarileikeiksi” ja epäillään ”tehokkuuden diskurssin” tuottavan niin ennalta määriteltyä toimintaa, ettei mitään uutta pääse syntymään.

Viimeinen legitimaatioulottuvuus, *sopeutumista korostava legitimaatio* (ks. van Leeuwen 2007; Vaara, Tienari & Launila 2006), poikkeaa luonteeltaan neljästä aiemmasta, joissa legitimaatio esitetään järjestön toiminnan tavoitteiden, toimintatapojen tai muiden järjestöä itseään kuvaavien tekijöiden kautta. Sopeutumista korostavassa legitimaatiossa on sen sijaan kyse toiminnan perustelemisesta viittauksilla organisaation ulkopuolisiin asioihin, kuten yleiseen kehitykseen, ympäristön vaatimuksiin tai rahoittajien asettamiin ehtoihin. Tässä legitimaatioulottuvuudessa kuvattuja yleisiä kehityskulkuja aineistossa ovat nuorten haluttomuus liittyä jäseniksi, digitalisaatio ja siihen liittyvä viestinnän murros, vanhojen aatteiden aseman muuttuminen, kaupallistumisen tendenssit ja projektimaisen työskentelytavan yleistyminen. Rahoittajien kautta tulevia sopeutumispaineita ovat rahoituksen ehdot, lisääntyneet raportointivaatimukset ja kiristynyt tukipolitiikka. Tyypillinen esimerkki on nuorisojärjestöjen tukea koskeva rahoitusehtojen vaatimus jäsenistön ikärakenteesta, jolla perustellaan muun muassa jäsenhankintaa, toiminnan suuntaamista iän mukaan ja jäsenrekisterin siivoamista. Myös managerialistista tulosten ja vaikutusten mittaamista

perustellaan sopeutumista korostavin legitimaatioargumentein, vaikka taustalla olisikin epäuskoa niiden toimivuutta kohtaan.

Sopeutumisen vastakohtaa eli protestia sisältävät legitimaatioargumentit ovat aineistossa erittäin harvinaisia. Niitä näyttäytyy vain muutamien järjestöjen kritiikissä OKM:n tukipäätöksiä kohtaan. Sen sijaan sopeutumista edellyttävät tendenssit käännetään joissakin argumenteissa myös osoitukseksi järjestön erityisestä notkeudesta, sopeutumiskyvystä ja ammattimaisuudesta, jotka kuuluvat managerialisten legitimaation piiriin ja joiden kautta voidaan osoittaa oman järjestön erinomaisuutta, kuten haastatteluote osoittaa.

Meidän tyyppisen organisaation tätä muutosta on ohjannut talous hyvin vahvasti, että tuota... Mutta toisaalta, kun mä katson joitakin muita järjestöjä, kun niitä ei talous ohjaa, niin ei niitä ohjaa mikään, heh. Noin niinkun karkeasti sanottuna. Että kyllä sillä valtion rahalla ja jäsenmaksurahalla näköjään saa tehdä ihan mitä vaan, ei siinä... no tää on tietysti rajua kärjistystä, mutta tavallaan, kyllä siinä vaan tää kapitalismin tiukka raha, niin on se pirun hyvä ohjuri kyllä, positiivinen ohjuri tietyllä tavalla, että se pistää meidän porukan tosi kovasti yrittämään. Kaikki on hirveen innokkaita, valmiita tekemään, etsimään vaihtoehtoja, ihan toisenlainen kehittämisen ja tekemisen meininki kuin monessa muussa organisaatiossa.

H14 Tehtävälähtöinen

Johtopäätökset ja keskustelu

Tämän artikkelin pääkysymys oli, miten kolmannella sektorilla toimivat valtakunnalliset nuorisojärjestöt legitimoivat olemassaoloaan ja toimintaansa. Kysymyksen haettiin vastauksia tutkimalla järjestöjen legitimaatioyleisöjä ja analysoimalla järjestöjen palkatun johdon haastatteluista löytyviä legitimaatioargumentteja, joista muodostettiin viisi legitimaatioulottuvuutta.

Tulosten perusteella piirtyy kuva siitä, millaisia rooleja, tehtäviä ja järjestön ominaisuuksia nuorisojärjestöissä pidetään legitimeinä toisaalta osana nuorisotyön kenttää, toisaalta laajemmin osana muuttuvaa kolmatta sektoria.

Suomalaisella nuorisotyön kentällä toimivat valtakunnalliset nuorisojärjestöt tunnistavat kentän yleiset arvoperustaiset tavoitteet ja hyväksyvät ne toimintansa perustaksi. Vaikka osalla järjestöistä on oma erityinen aate- tai arvoperustansa, joka näyttäytyy erityisesti viestinnässä jäsenille ja vapaaehtoisille, haastatteluaineistosta nousevat toiminnan arvoperustaiset perustelut heijastavat vahvasti tutkimushetkellä voimassa olleen nuorisolain (72/2006) tavoitteita. Nuorisojärjestöjen toiminnan moraalinen legitimaatio perustuukin pitkälti kaikkien nuorisotyön toimijoiden yhteisiin arvoperustaisiin tavoitteisiin ja toimintatapoihin. Ne legitimoivat työn yleisen tarpeen, mutta eivät vielä sinällään kuvaa, miksi juuri järjestöjen olemassaolo muiden toimijoiden rinnalla on perusteltua.

Järjestöt legitimoivat omaa olemassaoloaan ja toimintaansa kolmella pääasiallisella tavalla. Osalla järjestöistä moraaliseen legitimaatioon kuuluu painotus toiminnan kohdistamisesta muiden toimijoiden saavuttamattomissa oleviin ja erityisessä tarpeessa oleviin ryhmiin; osa legitimoii toimintaa sen kohderyhminä oleville nuorille, jäsenille tai yhteiskunnalle tuottamien hyötyjen vuoksi. Toisaalta osa järjestöistä korostaa kansalaistoiminnallista legitimaatioulottuvuutta ja erityistä tehtävänsä edistää nuorten osallistumista kansalaistoimintaan ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Kolmas järjestötoiminnan legitimaatiotapa on managerialistinen ja korostaa järjestön erityistä osaamista, ammattimaisesti kehitettyjä toimintamalleja tai palvelujen tuottamista erityisen taitavasti, tehokkaasti ja tuloksellisesti.

Nuorisojärjestöjen käyttämien legitimaatioulottuvuuksien tarkastelu osana kolmannen sektorin

yleistä kehitystä osoittaa, että järjestöjen hybridit eli kahden muun sektorin toimintatapoja ja periaatteita yhdistävät ominaisuudet ovat olennainen osa niiden institutionaalisessa toimintaympäristössä vallitsevia käsityksiä nuorisojärjestöjen legitimeistä ominaispiirteistä. Tämä näkyy selvästi toisilta sektoreilta peräisin olevassa managerialistisessa legitimaatioulottuvuudessa. Se tulee esiin myös moraalisisessa legitimaatioulottuvuudessa, jossa painottuvat yhteiset arvoperustaiset tavoitteet julkisen sektorin kanssa. Lisäksi järjestöjen hybridit piirteet näyttäytyvät hyödyllisyyden legitimaatioulottuvuudessa niiden kuvatessa toimintansa tuottamia hyötyjä omien jäsenten lisäksi asiakkaille tai yhteiskunnalle. Yleistä on, että toiminnan tarpeellisuus halutaan osoittaa sitä tukeville rahoittajille, joista tärkeimmät ovat julkisella sektorilla. Sopeutuva legitimaatioulottuvuus korostaa halua sopeutua muuttuviin ulkoisiin olosuhteisiin, joihin lukeutuvat myös rahoittajan vaatimukset.

Tämän tutkimuksen perusteella on kuitenkin selvää, että kolmannella sektorilla toimivien järjestöjen legitimeihin ominaispiirteisiin kuuluu myös erityisyyden ja itsenäisyyden osoittaminen suhteessa muihin sektoreihin. Kansalaistoiminnallinen legitimaatioulottuvuus näyttäytyy jäsenperustaisilla järjestöillä siinä, että toiminnasta ollaan vastuussa rahoittajien lisäksi tai ensisijaisesti myös jäsenille ja vähintään osa toiminnasta määrittyy jäsenten tarpeiden kautta. Itsenäisyyden perustana voi myös olla järjestön yhteys aatteelliseen liikkeeseen tai muu historia, joka antaa järjestölle oman kulttuurisen perustan (ks. Åberg 2013). Tehtävälähtöisissä järjestöissä itsenäisyyttä voidaan korostaa ottamalla etäisyyttä julkisen sektorin käyttämiin käsitteisiin ja managerialistisiin paineisiin tai korostamalla omaa päätäntävaltaa sen suhteen, mitä tehdään ja mitä jätetään tekemättä, vaikka rahoitusta mahdollisesti olisi saatavilla. Kolmannen sektorin perusperiaatteista legitimein järjestön välttämättöminä ominaisuuks-

sina näyttäytyvät itsenäisyys, sitoutuminen järjestön perustarkoitukseen ja vapaaehtoisuuden merkitys ainakin jossakin osassa toimintaa (ks. Billis 2010, 55). Sen sijaan esimerkiksi perinteinen pohjoismainen näkemys järjestöistä jäsentensä hallitsemina organisaatioina on vain yksi mahdollinen tapa legitimoida järjestön olemassaoloa.

Suomalaisessa yhteiskunnassa järjestöjen läheiset yhteydet julkiseen sektoriin eivät ole uusi asia (esim. Matthies 2007). Läheinen yhteistyö julkisen sektorin kanssa tarkoittaa nuorisojärjestöjen tapauksessa esimerkiksi sitä, että monet järjestöistä ovat itse olleet mukana luomassa nuorisolain arvoperustaa eikä sitoutuminen sen sisältöihin sikäli ole yllättävää. Kolmannen sektorin ominaispiirteisiin kuuluu kuitenkin se, että organisaatio vastaa toiminnastaan ensisijaisesti jäsenistölleen (Billis 2010, 55) ja on tarvittaessa valmis kyseenalaistamaan muiden toimijoiden asettamia odotuksia toiminnalleen. Tässä artikkelissa esittämäni tutkimustulokset osoittavat, että vaikka monet jäsenperustaiset järjestöt vastaavatkin toiminnastaan edelleen jäsenilleen, nämä ovat vain yksi useista legitimaatioyleisistä. Muilta sektoreilta peräisin olevien odotusten kyseenalaistaminen on harvinaista.

Suomalaisen kolmannen sektorin aseman ja tulevaisuuden kannalta kiinnostava kysymys onkin, mitä tapahtuu, jos esimerkiksi vaaleissa tapahtuvien poliittisten mullistusten tuloksena julkisen vallan määrittämät nuorisotyön tavoitteet ajautuvat merkittävään ristiriitaan järjestöjen itselleen asettamien tavoitteiden kanssa. Tämän tutkimuksen perusteella irtiotot valtiollisesta ohjauksesta ovat harvinaisia. On huomattavasti tavallisempaa, että järjestöjen ammattilaiset perustelevat tehtyjä päätöksiä sopeutumisella julkisen vallan rahoituskriteereihin. Onko hybrideissä järjestöissä ylipäänsä kykyä ottaa etäisyyttä sopeutuvaan legitimaatioon ja ryhtyä kapinaan valtiollisia määritelmiä kohtaan? Kun jäsenistö ei ole keskeinen

legitimaatioyleisö kuin osassa järjestöjä, mitkä olisivat tuolloin ne legitimaatioyleisöt, jotka tällaista irtiottoa tukisivat?

Valtakunnallisten nuorisojärjestöjen palkatun henkilökunnan haastattelut antavat yhden näkökulman aihepiiriin. Jatkossa olisikin kiinnostavaa tutkia tarkemmin, miten legitimaatio näyttäytyy paikallisyhdistyksissä, pelkästään vapaaehtoisvoimin toimivissa valtakunnallisissa järjestöissä tai työntekijöitä palkkaavien järjestöjen vapaaehtoistoimijoiden näkökulmasta. Olisi myös olennaista tutkia tarkemmin järjestöjen sisäisiä määrittely- ja päätösprosesseja, valintojen sisäistä legitimaatiota ja niihin vaikuttavia valta-asetelmia järjestöjen sisällä.

Kirjallisuus

- BILLIS, DAVID. 2010. "Towards a theory of hybrid organizations." Teoksessa *Hybrid Organizations and the Third Sector. Challenges for Practice, Theory and Policy*, toim. David Billis. Basingstoke & New York: Palgrave Macmillan, 46–69.
- BROWN, L. DAVID, ALNOOR EBRAHIM & SRILAHTA BATLIWALA. 2011. "Governing International Advocacy NGOs." *World Development* 40:6, 1098–1108.
- DEEPHOUSE, DAVID L. & MARK SUCHMAN. 2008. "Legitimacy in Organizational Institutionalism." Teoksessa *The Sage Handbook of Organizational Institutionalism*, toim. Royston Greenwood, Christine Oliver, Kerstin Sahlin & Roy Suddaby. London, Los Angeles, New Delhi and Singapore: SAGE Publications, 49–77.
- EBRAHIM, ALNOOR. 2003. "Towards a reflective accountability in NGOs." *World Development* 31:5, 813–829.
- EIKENBERRY, ANGELA M. & JODIE DRAPAL KLUVER. 2004. "The Marketization of the Nonprofit Sector: Civil Society at Risk?" *Public Administration Review* 64: 2, 132–140.
- FLIGSTEIN NEIL & DOUG MCADAM. 2011. "Toward a General Theory of Strategic Action Fields." *Sociological Theory* 29:1. March 2011, 1–26.
- HE 111/2016. Hallituksen esitys eduskunnalle nuorisolaiksi. www.finlex.fi (Luettu 15.3.2017.)
- HOIKKALA TOMMI & ANNA SELL. 2007. "Johdanto: Nuorisotyötä on tehtävä!" Teoksessa *Nuorisotyötä on tehtävä*, toim. Tommi Hoikkala & Anna Sell. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 76, 7–17.

- LAITINEN HANNA & RIIKKA TAAVETTI. 2016. "Valtakunnalliset nuorisojärjestöt ja nuorten osallistumismahdollisuudet." *Yhteiskuntapolitiikka* 81:1, 55-68.
- VAN LEEUWEN, THEO. 2007. "Legitimation in discourse and communication." *Discourse & Communication*. Vol 1: 1, 91-112.
- LEHTONEN, K. (2015). Suomalaisen urheiluliikkeen muutosprosessi systeemitieteellisesti tulkittuna. *Hallinnon Tutkimus*, 34(4), 326-340.
- LISTER, SARAH. 2003. "NGO legitimacy: Technical issue or social construct?" *Critique of Anthropology*, 23:2, 175-192.
- MATTHIES, AILA-LEENA. 2007. "Toisenlainen kolmas sektori. Pohjoismaiden sosiaali- ja terveysjärjestöt tutkimuksen valossa." *Yhteiskuntapolitiikka* 72:1, 57-71.
- MEYER, JOHN W. & BRIAN ROWAN. 1977. "Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony." *American Journal of Sociology*, 83:2, 340-363.
- MULARI TIMO. 2016. Erityisasiantuntija. Asiantuntijahaastattelu. Raha-automaattiyhdistys 8.6.2016.
- NIEMINEN, JUHA. 2012. "A Finnish perspective: features of the history of modern youth work and youth organisations." Teoksessa *The history of youth work in Europe. Relevance for today's youth work policy*. Vol 3, toim. Filip Coussée, Howard Williamsson & Griet Verschelden. Council of Europe Publishing, 65-74.
- NUORISOLAKI (72/2006). www.finlex.fi (Luettu 20.6.2016.)
- NUORISOLAKI (1285/2016). www.finlex.fi (Luettu 15.3.2017.)
- OKM. 2013. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Arviointi- ja avustustoimikunnan periaatteita nuorisojärjestöjen arvioimiseksi. http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisojarjestoejen_avustustoimikunta (Luettu 10.5.2016.)
- PALLAS, CRISTOPHER L., DAVID GETHINGS & MAX HARRIS. 2014. "Do the right thing: The impact of INGO legitimacy standards on stakeholder input." *Voluntas*. 26:4, 1261-1287.
- PYYKKÖNEN MIIKKA. 2014. *Ylistetty yrittäjyys*. Jyväskylä: SoPhi.
- RAUAS, MINNA. 2014. Pieniä tekoja, suuria asioita. Nuorisotyön eettinen näkökulma. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kirja Sarja B. Projektiraportit ja selvitykset 30.
- ROBERTS, SUSAN M, JOHN PAUL JONES III & OLIVER FRÖHLING. 2005. "NGOs and the Globalization of Managerialism: A Research Framework." *World Development* 33:11, 1845-1864.
- RUUSKANEN, PETRI & KIRSIKKA SELANDER & TIMO ANTILA. 2013. *Palkkatyössä kolmannella sektorilla*. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 20. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.
- RUUSKANEN, PETRI & TIINA KONTINEN. 2015. "Kolmannen sektorin muutos ja hybridiorganisaatiot." *Kansalaisyhteiskunta* 6 (1), 1-4.
- RUUSUVUORI JOHANNA, PIRJO NIKANDER & MATTI HYVÄRINEN. 2010. "Haastattelun analyysin vaiheet." Teoksessa *Haastattelun analyysi*, toim. Johanna Ruusuvuori, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen. Tampere: Vastapaino, 8-29.
- SAUKKONEN, PASI. 2013. "Kolmas sektori - vanha ja uusi." *Kansalaisyhteiskunta* 1, 6-31.
- SCOTT, W. RICHARD. 2014. *Institutions and Organizations. Ideas, Interest, and Identities*. Fourth edition. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC: SAGE Publications.
- SIISIÄINEN, MARTTI. 1988. *Nuorisojärjestöt itsenäisessä Suomessa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- SIISIÄINEN, MARTTI & KANKAINEN, TOMI. 2009. "Järjestötoiminnan kehitys ja tulevaisuudennäkymät Suomessa." Teoksessa *Suomalaiset osallistujina. Katsaus suomalaisen kansalaisyhteiskunnan tilaan ja tutkimukseen*, toim. Tomi Kankainen, Heli Pessala, Martti Siisiäinen, Hanna Wass, Niklas Wilhelmsson ja Leo Stranius. Helsinki: Oikeusministeriö, 90-137.
- SMITH, STEVEN RATHGEB. 2010. "Hybridity and Nonprofit Organizations: The Research Agenda." *American Behavioral Scientist*. Vol 58 (11), 1494-1508.
- SOSTE 2016. *Elinvoimaiset järjestöt. Tietoa Sote-järjestöistä*. Helsinki: SOSTE. <http://www.soste.fi/elinvoimaiset-jarjestot/tietoa-sote-jarjestoista.html> (luettu 20.4.2016)
- SUCHMAN, MARK C. 1995. "Managing legitimacy: Strategic and institutional approaches" *The Academy of Management Review*. 20:3, 571-610.
- TAAVETTI, RIIKKA. 2015. *Nuorisojärjestöjen vetovoimaa. Katsaus valtakunnallisten nuorisojärjestöjen ja nuorisotyötä tekevien järjestöjen toimintaan järjestöille suunnatun kyselytutkimuksen perusteella*. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry.
- VAARA, EERO, JANNE TIENARI & JUHA LAURILA. 2006. "Pulp and paper fiction: On the discursive legitimation of global industrial restructuring." *Organization Studies*, 27:6, 789-810.
- VIITANEN REIJO: "NUORISOJÄRJESTÖT JA NIIDEN MUUTOS 2000-luvun Suomessa." Teoksessa *Nuorisotyötä on tehtävä*, toim. Tommi Hoikkala & Anna Sell. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 76, 263-283.
- WIJKSTRÖM FILIP & ANETTE ZIMMER. 2011. "Introduction. Nordic Civil Societies beyond Membership and Movements." Teoksessa *Nordic Civil Society at a Cross-Roads. Transforming the Popular Movement Tradition*, toim. Filip Wijkström & Annette Zimmer. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 19-26.

YHDISTYSLAKI (503/1989). www.finlex.fi (luettu 20.12.2016).

ÅBERG, PELLE. 2013. "Managing Expectations, Demands and Myths: Swedish Study Associations Caught Between Civil Society, the State and the Market." *Voluntas* 24, 537–558.

TAULUKKO 1. Legitimaatioargumentteja kuvaavat koodit ja niiden ryhmittely legitimaatioulottuvuuksiksi

LEGIMAATIOULOTTUVUUS	KOODIT
Moraalinen legitimaatio	arvoperusta, erilaisten nuorten saavuttaminen ja tasa-arvo, kasvatusvastuu, lasten ja nuorten etujen ajaminen, nuoriin liittyvä arvo, nuorten kasvattaminen, nuorten maailma toiminnan perustana, nuorten osallisuus, nuorten sosiaalinen vahvistaminen, yhteiskunnallinen arvo
Hyödyllisyyden legitimaatio	harrastusmahdollisuus tai muu hyöty, järjestötyössä oppiminen, jäsenten palvelu, kiinnostavuus ja houkuttelevuus, palvelut ja hyöty asiakkaille, yhteiskunnan hyöty
Kansalaistoiminnallinen legitimaatio	ei yritysysteistyötä, erityisyys suhteessa yritystoimintaan, historia, kansainvälisyys tai muu yhteys, itsenäisyys ja riippumattomuus, jäsendemokratia, jäsenten etujen ajaminen, nuoret mukaan päätöksentekoon, nuoret omistajina, nuoret päätoimijoina, nuorten toimintamahdollisuudet, pitää kiinni järjestön perustehtävästä, rooli vahtikoirana, tilaa nuorille ammatillisille, vapaaehtoisten keskeinen panos, yhteisöllisyys, yleishyödyllisyys
Managerialistinen legitimaatio	ammattimaisuus, edelläkävijä, ennakointi, julkikuva, muut nimekkäät ja palkinnot, oman paikan raivaaminen, osaaminen, rahoituksen eteen pitää tehdä työtä, sopeutumiskyky ja dynaamisuus, suuruus, toiminnan kehittäminen, tuloksellisuus ja tehokkuus, uskottavuus ja tunnettuus, uudet toimintamuodot ja rahoitukset, vaikuttavuuden mittaamisen hankaluus, vaikuttavuus, yhteistyösuhteet
Sopeutuva legitimaatio	avustusraportointi, kun muutkin, lainmukainen toiminta, niukat resurssit, sopeutuminen rahoituksen muutoksiin, sopeutuminen yhteiskunnan tai nuorten muutoksiin